

FELLESERKLÆRING MELLOM STØTTEKOMITEEN FOR VEST-SAHARA (SKVS) OG SJØVIK AS (2. JULI 2013)

1. BAKGRUNN

Den 5. desember 2011 klaget Støttekomiteen for Vest-Sahara (heretter SKVS) Sjøvik AS inn for manglende respekt for OECDs retningslinjer knyttet til selskapets fiskeriaktiviteter i Vest-Sahara.

Norges OECD kontaktpunkt tilbød SKVS og Sjøvik AS mekling (heretter partene), noe begge parter aksepterte. Kontaktpunktet oppnevnte etter offentlig anbud tidligere høyesterettsdommer Lars Oftedal Broch som mekler. Partene møttes 11. oktober 2012, 9. november 2012 og 31. mai 2013 til mekling under Brochs ledelse. Det har i tillegg vært flere skriftlige runder. Broch tok i meklingen utgangspunkt i relevante bestemmelser i OECDs retningslinjer, FN-resolusjoner om Vest-Sahara, uttalelser fra norske myndigheter om norsk næringsvirksomhet i området samt informasjon fra partene. I meklingen er partene enige om:

2. PARTENES UTGANGSPUNKTER

- a) **SKVS** påpeker at Marokko ikke utøver internasjonalt anerkjent suverenitet over Vest-Sahara, og at Marokkos krav på territoriet er avvist av Den internasjonale domstolen i Haag. SKVS viser til FNs rettslige vurderinger om at saharawienes rettigheter, ønsker og interesser må respekteres,¹ og mener at den innklagede næringsvirksomheten er i strid med folkets rett til selvbestemmelse over sine naturressurser, og derfor må avsluttes. SKVS understreker at, siden det ikke er noen stat som utøver myndighet som administrasjonsstat i samsvar med artikkel 73 i FN-pakten, er saharawiene i en spesielt sårbar situasjon.
- b) **Sjøvik** støtter og respekterer beskyttelse av internasjonalt anerkjente menneskerettigheter. Selskapet tar ikke stilling til synspunktene som er fremmet av SKVS fordi dette vil være uforenelig med tilstedeværelsen i området. Men Sjøvik fremholder at deres investeringer i et marokkansk selskap forvalter fornybare ressurser og skaper arbeidsplasser og utvikling for lokalbefolkningen, inkludert saharawier. Sjøvik fremholder at de bidrar til blant annet bedret infrastruktur og kompetanseoverføring som kommer saharawier til gode. Sjøvik ser ikke seg selv som en politisk aktør og ønsker ikke å ta stilling til territoriets status etter artikkel 73 i FN-pakten.²
- c) Til tross for divergerende utgangspunkt er partene, gjennom mekling tilrettelagt av kontaktpunktet på bakgrunn av klage fra SKVS og OECDs retningslinjer,³ enige om at:

¹ United Nations, Legal Counsel Hans Corell to Security Council (S/2002/161), og årlige FN-resolusjoner med tittel 'Economic and other activities which affect the interests of the peoples of the Non-Self-Governing Territories'; se A/RES/66/83.

² Charter of the United Nations, Chapter XI Declaration Regarding Non-Self-Governing Territories, Article 73: «Members of the United Nations which have or assume responsibilities for the administration of territories whose peoples have not yet attained a full measure of self-government recognize the principle that the interests of the inhabitants of these territories are paramount, and accept as a sacred trust the obligation to promote to the utmost, within the system of international peace and security established by the present Charter, the well-being of the inhabitants of these territories.»

³ 45 land har sluttet seg til OECDs retningslinjer, inkludert Marokko og Norge.

3. ANBEFALING TIL NORSKE MYNDIGHETER

- a) Etter FNs retningsgivende prinsipper for menneskerettigheter og næringsliv skal stater uttrykke klare forventninger om at næringsliv skal respektere menneskerettighetene i alle sine operasjoner.⁴

Norske myndigheter har gitt råd til næringslivet i forhold til den spesielle situasjonen i Vest-Sahara. Rådene har imidlertid ikke vært ensartede.⁵

- b) Partene oppfordrer norske myndigheter til å gi entydige råd til næringsliv i konfliktområder. Når det gjelder regjeringens nettsider, oppfatter partene informasjonen om Vest-Sahara ulikt.⁶ Partene ber Utenriksdepartementet presisere hva slags aktiviteter som omfattes av regjeringens råd og hvorfor. Hvis Regjeringens standpunkt er at det overhodet ikke bør drives næringslivsaktiviteter i Vest-Sahara, ber partene om at dette fremgår klarere.

4. RISIKO- OG KONSEKVENSANALYSER

- a) Partene er enige om at de nylig vedtatte «UN Guiding Principles» og det nye menneskerettighetskapittelet i OECDs retningslinjer gir en god plattform til å arbeide for medmennesker og miljø. Dersom *de facto* kontrollmyndigheter av ulike årsaker eller til ulike tider har faktiske eller juridiske begrensninger i å oppfylle sitt beskyttelsesansvar, påhviler det selskaper et særskilt ansvar for å respektere internasjonale normer om ressursutnyttelse og menneskerettighetene. Selskaper skal i henhold til OECDs retningslinjer gjennomføre risiko- og konsekvensanalyser/aktsomhetsvurderinger som gjør selskapet i stand til å vite og dokumentere at selskapet ikke selv krenker eller medvirker til at andre aktører krenker menneskerettighetene eller miljøhensyn.⁷
- b) Sjøviks risiko- og konsekvensanalyse for egen virksomhet baseres på prinsippene i OECDs retningslinjer og de nylig vedtatte UN Guiding Principles on Business and Human Rights.⁸

⁴ Jf. UN Guiding Principles on Business and Human Rights(UNGP) vedtatt ved konsensus av alle FNs medlemsstater 16. juni 2011 (A/HRC/17/31), inkludert Marokko og Norge.

⁵ For eksempel bilaterale samtaler med enkeltelskaper (deriblant intervju med P.C. Rieber 2. mars 2012 i «Ukeavisen Ledelse») samt mer generelle uttalelser som f.eks. Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009), kapittel 4.1 og svar fra Utenriksministeren på interpellasjon 4. mai 2010, <http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/referater/Stortinget/2009-2010/100504/3/> og i tekst på regjeringen.no datert 12. september 2007,

http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/tema/naeringslivssamarbeid_samfunnsansvar/naeringslivssamarbeid/vest-sahara.html?id=480822.

⁶ Jf. Aftenposten 12. oktober 2011 <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/article4148359.ece>, sammenholdt med «Svar på skriftlig spørsmål nr 181» av 15. november 2007, <http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlig-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=38485>.

⁷ OECDs retningslinjer kap II pkt 10 og 11, og kap IV, se for eksempel Commentary 45: «Paragraph 5 recommends that enterprises carry out human rights due diligence. The process entails assessing actual and potential human rights impacts, integrating and acting upon the findings, tracking responses as well as communicating how impacts are addressed». Se også UNGP pillar II «The Corporate Responsibility to Respect Human Rights.»

⁸ Særlig relevant er OECDs retningslinjer kap II A pkt 14: Enterprises should: «Engage with relevant stakeholders in order to provide meaningful opportunities for their views to be taken into account in relation to planning and decision making for projects or other activities that may significantly impact local communities». Jf. også Commentary nr. 14: «For the purposes of the *Guidelines*, due diligence is understood as the process through which enterprises can identify, prevent, mitigate and account for how they address their actual and potential adverse impacts as an integral part of business decision-making and risk management systems», samt kap VI nr. 2 litra b om inkludering av interessenter om miljøspørsmål.

- c) Offentliggjøring av analyserapportens innhold skjer i henhold til OECDs retningslinjer kap. III.⁹
- d) Ved vurderingen av hva som er materiell informasjon når det gjelder virksomhet i Vest-Sahara, skal det tas særlig hensyn til områdets status og sårbarhet.¹⁰
- e) Sjøvik vil offentliggjøre «codes of conduct», herunder krav til samarbeidspartnere og leverandører, særlig om menneskerettighetene og miljøet.

5. OPPFØLGING

- a) Sjøvik vil videreføre en intern selskapsklagemekanisme for både interne og eksterne bekymringer og forslag til forbedringer.
- b) Sjøvik skal sikre at eksisterende rutiner tilfredsstiller kravene i OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv.¹¹ Mekanismens utforming skal stå i forhold til Sjøviks størrelse og skal kunne motta bekymringer fra enhver som er berørt av virksomheten.¹² Innspill gjennom klagemekanismen skal håndteres av selskapets kontrollsystemer. Klager skal søkes løst gjennom dialog. Dersom det viser seg at det er hensiktsmessig å bringe inn en uavhengig tredjepart, skal dette avtales konkret for det enkelte tilfellet ut fra hva som er naturlig i den foreliggende situasjon for at Sjøvik skal søke å løse saken.¹³
- c) Gjennomgangen av klagemekanismen skal være på plass innen utgangen av 2013. Systemets eksistens og funksjon skal kommuniseres internt til de som jobber i og for Sjøvik, og informasjon om hvordan man bruker mekanismen skal være publisert på selskapets eksterne nettsider idet den opprettes.

⁹ OECDs retningslinjer om krav til åpenhet i rapportering, se kap III. Se også UNGP pillar II, feks II. A. 11, Commentary: «The responsibility to respect human rights is a global standard of expected conduct for all business enterprises wherever they operate. It exists independently of States' abilities and/or willingness to fulfill their own human rights obligations, and does not diminish those obligations. And it exists over and above compliance with national laws and regulations protecting human rights.» UNGP kommenterer videre i II.B.21, Commentary: «The responsibility to respect human rights requires that business enterprises have in place policies and processes through which they can both know and show that they respect human rights in practice. Showing involves communication, providing a measure of transparency and accountability to individuals or groups who may be impacted and to other relevant stakeholders, including investors. (...) Formal reporting by enterprises is expected where risks of severe human rights impacts exist, whether this is due to the nature of the business operations or operating contexts.»

¹⁰ «Material information» definerer OECDs retningslinjer slik: « information whose omission or misstatement could influence the economic decisions taken by users of information.», jf OECDs retningslinjer Commentary 30, se også Commentary 33.

¹¹ OECDs retningslinjer kap. IV, f.eks. para 5 og 6, samt kommentar 46. Dette kapittelet bygger på UNGP nr. 29-31. Se også International Finance Corporation Performance Standards (IFC PS) anbefaling for opprettelse av klagemekanismer, særlig IFC PS 1 og 7, og IFC Good Practice Note: Addressing Grievances from Project- Affected Communities. Guidance for projects and Companies on Designing Grievance Mechanisms. September 2009:7, p.6.

¹² Klagemekanismen skal kunne avvise klager som ikke er relatert til virksomheten.

¹³ Fra OECDs retningslinjer, Commentary 8 on General Policies: « The Principles call on the board of the parent entity to ensure the strategic guidance of the enterprise, the effective monitoring of management and to be accountable to the enterprise and to the shareholders, while taking into account the interests of stakeholders.» Sjøvik viderefører rutiner der styret behandler klager og alvorlige bekymringer både som gjelder Sjøvik AS og datterselskaper.

6. UNDERTEGNING

- a) Styreleder i hver av partenes organisasjon skal undertegne felleserklæringen.
- b) Ved undertegnelsen av denne felleserklæringen trekker SKVS klagen mot Sjøvik datert 5. desember 2011.

Molde, 2. juli 2013

Bjarne Dæhli
Styreleder SKVS

Odd Kjell Sjøvik
Styreleder Sjøvik AS

Lars Oftedal Broch
Mekler på vegne av Norges OECD kontaktpunkt